



MINISTERUL
CULTURII



MUZEUL NAȚIONAL DE
ISTORIE A MOLDOVEI

Biblioteca „Tyragetia”
XLI

**PERSONALITĂȚI BASARABENE –
PARTE A PATRIMONIULUI
CULTURAL-ISTORIC NAȚIONAL
(secolul XIX - prima jumătate a secolului al XX-lea)**

MATERIALELE CONFERINȚEI ȘTIINȚIFICE
(Chișinău, 19 septembrie 2023)

EDITOR:
Lilia Zabolotnaia



Chișinău 2023

[94(478)+929](082)=00
P 52

Recomandată pentru editare de către Consiliul științific
al Muzeului Național de Istorie a Moldovei,
proces-verbal nr. 10 din 14 noiembrie 2023

Biblioteca „Tyragetia” XLI

Coordonatorii seriei:
dr. hab. Eugen Sava
dr. Aurel Zanoci

Recenzenți:

Dr. Petru Ciobanu

Dr. Tamara Nesterov

Descrierea CIP a Camerei Naționale a Cărții din Republica Moldova

„Personalități basarabene – parte a patrimoniului cultural-istoric național”, conferință științifică (2023; Chișinău). Personalități basarabene – parte a patrimoniului cultural-istoric național (secolul XIX – prima jumătate a secolului al XX-lea): Materialele conferinței științifice, Chișinău, 19 septembrie 2023 / editor: Lilia Zabolotnaia. – Chișinău: [S. n.], 2023 (Bons Offices). – 230 p.: fig. – (Biblioteca „Tyragetia” / coordonatorii seriei: Eugen Sava, Aurel Zanoci, ISBN 978-9975-80-903-0; 41).

Antetit.: Ministerul Culturii, Muzeul Național de Istorie a Moldovei. – Texte: lb. rom., engl., fr., etc. – Referințe bibliogr. la sfârșitul art. – Editat cu sprijinul financiar al Agenției Naționale de Cercetare și Dezvoltare (ANCD). – [100] ex.

ISBN 978-5-36241-030-8.

Redactor (română): dr. Claudia Cemârtan

Redactor (engleză): Mariana Balan

Copertă și machetare: Mihai Sava

Editare și tipar: Bons Offices



Lucrare elaborată în cadrul Programului de Stat (2020-2023), Proiect „Patrimoniul muzeal și memoria istorică: cercetare, interpretare, prezentare”, cifrul 20.80009.0807.43, finanțat de Agenția Națională de Cercetare și Dezvoltare (ANCD) în baza contractului cu Muzeul Național de Istorie a Moldovei nr. 135 PS din 03.01.2023.

Coperta 1: Colaj de fotografii ale unor personalități prezentate în volum
(M. Cebotari, C. Mimi, E. Crușevan).

ISBN 978-9975-80-903-0
ISBN 978-5-36241-030-8

© Muzeul Național de Istorie a Moldovei
© Autorii

CUPRINS

Prefață (*Lilia Zabolotnaia*)5

Nicolae Fuștei

Mitropolitul Gavriil Bănulescu-Bodoni, un lucrător sârguincios
în ogorul Bisericii7

Ana Grițco

Scrierile istoricilor basarabeni în patrimoniul Muzeului Național de Istorie
a Moldovei (secolul XIX - începutul secolului XX) 21

Vera Serjant

Profesori de la Școala Reală din Chișinău în colecțiile Muzeului Național
de Istorie a Moldovei.....37

Lilia Zabolotnaia

Personalități basarabene uitate – familia Tumarkin..... 51

Марина Подлесная

Переводчик пушкинских произведений Ион Буздуган69

Валентина Грабовская

Окружение семейства Замфира Ралли и А. С. Пушкин.....85

Angela Lisnic

Contribuția dinastiei Aleinikov la istoria orașului Soroca..... 109

Ana Grimalschi

Dr. Vladimir Bogos – unul dintre cei mai tineri deputați ai Sfatului Țării:
documente inedite din viața privată117

Victor Țvirunc

Protoiereu Mihail Berezovschi – iluminator și compozitor basarabean.
Noi contribuții la biografia lui..... 135

Francis Conte

Christian Rakovski en Ukraine: un sujet d'actualite? 145

<i>Gabriela Dristaru</i>	
Leon T. Boga – istoric al Basarabiei	161
<i>Aurelia Trifan</i>	
Constantin Mimi’s contribution to the implementation of a new model of winery in Bessarabia	169
<i>Сергей Пулупецкий</i>	
Мария Чеботари в итальянском кино	179
<i>Ana Maria Rusnac</i>	
Eugenia Crușevan – prima femeie avocat din Basarabia	205
<i>Alexandru Rusnac</i>	
Dumitru Gheorghîță – compozitor și acordeonist din Basarabia	217
<i>Anatol Petrencu</i>	
Profesorul Alexandru Moșanu – personalitate proeminentă a neamului nostru	223

PREFAȚĂ

În data de 19 septembrie 2023, în incinta Muzeului Național de Istorie a Moldovei s-au desfășurat lucrările conferinței științifice naționale „Personalități basarabene – parte a patrimoniului cultural-istoric național (secolul XIX - prima jumătate a secolului al XX-lea)”, în format mixt (cu prezență fizică și on-line).

Conferința a fost organizată de Sectorul Istorie și Muzeologie al Muzeului Național de Istorie a Moldovei în cadrul proiectului „*Patrimoniul muzeal și memoria istorică: cercetare, interpretare, prezentare*” (cifrul 20.80009.0807.43), finanțat prin Programul de Stat (2020-2023).

Manifestarea organizată a avut drept scop, în primul rând, promovarea rezultatelor cercetării colecțiilor Muzeului Național de Istorie a Moldovei, obținute pe parcursul anilor 2020-2023 în cadrul proiectului instituțional, iar în al doilea rând, introducerea în circuitul științific a rezultatelor cercetărilor și promovarea patrimoniului muzeal.

Evenimentul a reunit 50 de istorici, muzeografi, ziariști, specialiști în alte domenii (religie, învățământ, arhitectură, medicină, administrație, cultură) din patru țări – România, Ucraina, Franța și din Republica Moldova, care au prezentat 26 de rapoarte. În cadrul conferinței au fost abordate subiecte legate de rolul personalităților în istorie și contribuția lor în evoluția societății basarabene în secolul al XIX-lea - prima jumătate a secolului al XX-lea.

Comunicările participanților s-au remarcat prin diversitate tematică, prin noi abordări metodologice ale problemei, studii interdisciplinare, documente inedite etc. O parte din comunicări au fost însoțite de prezentări grafice, fotografii (inclusiv din arhivele personale) și materiale audio-vizuale.

La lucrările conferinței au participat cu varii comunicări reprezentanți de la diferite instituții științifice, academice, universitare, muzeale etc. din străinătate și din Republica Moldova, inclusiv nouă comunicări ale cercetătorilor de la Muzeul Național de Istorie a Moldovei, cinci – de la Universitatea de Stat din Moldova, două – de la Institutul de Istorie *Nicolae Iorga* din București (România), două – de la Universitatea Pedagogică de Stat „Ion Creangă” din Chișinău, două – de la Casa-muzeu *A.S. Pușkin* din Chișinău și câte o comunicare a cercetătorilor de la Universitatea Sorbona, Paris (Franța), Uniunea Jurnaliștilor din Ucraina (Odesa), Institutul Patrimoniului Cultural (Chișinău), Muzeul Național de Etnografie și Istorie Naturală (Chișinău), Academia de Muzică, Teatru și Arte Plastice (Chișinău).

Prezentul volum cuprinde o selecție a comunicărilor susținute în cadrul conferinței. Articolele inserate în culegere sunt redactate în limbile română, engleză și rusă, fiind însoțite de rezumate în limba engleză, precum și de un bogat material ilustrativ.

Aducem sincere mulțumiri tuturor autorilor, care au contribuit la editarea acestui volum și le dorim frumoase realizări editoriale în continuare.

Lilia Zabolotnaia